

Marknadskontroll 2024:1

Lekland

2024:01 Marknadskontroll av lekland

Konsumentverket 2024

Ansvarig handläggare: Anna Strandberg projektledare, projektdeltagare, Åsa Persson och Marie
Näslund

Sammanfattning

Konsumentverket har under 2024 genomfört en mindre stickprovsuppföljning av säkerheten på lekland efter myndighetens tidigare marknadskontroller. Fyra lekland och en tillverkare av utrustning till lekland har kontrollerats genom besiktningar, intervjuer och dokumentkontroll. Kontrollen visar på att det fortfarande förekommer allvarliga säkerhetsrisker. De större kedjorna har förbättrat sitt säkerhetsarbete något sedan Konsumentverkets tidigare kontroller, men hos de mindre leklanden och särskilt hos det ena var kunskapen om krav och regler gällande säkerhet mycket låg. Trots flera marknadskontroller och informationsinsatser har det i många fall varit först när det börjat kosta pengar i form av viten och sanktionsavgifter som företaget har genomfört åtgärder. För att höja säkerhetsnivån behöver hela branschen respektera kraven på installationsbesiktningar, årliga säkerhetsbesiktningar, tätare egenkontroll och åtgärder av påträffade säkerhetsbrister, i de allvarliga fallen omedelbart. Marknadskontrollen visar på att det är viktigt att Konsumentverket fortsätter att göra stickprov av säkerheten på lekland.

Innehållsförteckning

1	Problembeskrivning/syfte	4
1.1	Krav och regler	4
1.1.1	Produktsäkerhetslagen	4
1.1.2	Europastandarder	5
1.2	Skador	6
1.3	Definitioner	7
1.3.1	Lekland	7
1.3.2	Lekredskap	7
1.3.3	Besiktningsman	8
1.3.4	A-, B- och C-fel	8
2	Metod	9
2.1	Marknadsinventering	9
2.2	Urval	9
2.3	Säkerhetsbesiktning av utrustning	9
2.4	Kontroll av leklandens säkerhetsarbete	9
2.5	Kontroll av tillverkarens säkerhetsarbete	9
3	Resultat	11
3.1	Säkerhetsbesiktning av utrustning	11
3.2	Genomgång av leklandens säkerhetsarbete	13
3.3	Kontroll av tillverkarens säkerhetsarbete	14
4	Åtgärder	15
5	Analys	16
5.1	Säkerhetsbesiktning av utrustning	16
5.2	Genomgång av företagets säkerhetsrutiner	16
5.3	Tillverkarens säkerhetsarbete	17
6	Slutsats	18

1 Problembeskrivning/syfte

Lekredskap och lekland är varor och tjänster som är vanligt förekommande bland anmälningar gällande säkerhet till Konsumentverket. Som tillsynsmyndighet enligt Produktsäkerhetslagen (2004:451) har Konsumentverket genomfört marknadskontroller av lekland 2011¹, 2018-2019² och 2020³.

De tidigare kontrollerna har visat på stor okunskap om säkerhetskrav och regler och mängder av säkerhetsbrister på lekland. Konsumentverket har krävt åtgärder av säkerhetsbristerna och informerat företagen om resultatet samt gällande krav och regler. Informationen har också delgetts företagen vid branschmöten.

Sedan marknadskontrollen 2020 har Konsumentverket ansökt om sanktionsavgifter mot tre leklandsföretag som har brutit i sin skyldighet att tillhandahålla säkra produkter.

Under 2024 har Konsumentverket genomfört en mindre marknadskontroll där vi följt upp säkerheten för att se om säkerhetsnivån har ökat efter tidigare marknadskontroller och sanktionsavgifter.

Då ett antal av säkerhetsbristerna som tidigare identifierats har berott på konstruktionsfel har även en granskning av säkerhetsarbetet hos den största leverantören av lekredskap till lekland genomförts.

1.1 Krav och regler

1.1.1 Produktsäkerhetslagen

Produktsäkerhetslagen (2004:451), PSL, kräver att varor och tjänster som tillhandahålls av näringsidkare till konsumenterna ska vara säkra. Exempel på detta är lekredskap och andra redskap på lekland. Det får inte finnas brister som innebär risk för skada. Alla redskap ska uppfylla de krav på säkerhet som finns i dag oavsett tillverkningsår.

Konsumentverket är tillsynsmyndighet enligt PSL och har till uppgift att utföra kontroller av att produkter och tjänster för konsumenterna uppfyller gällande säkerhetskrav.

Den 13 december 2024 börjar nya regler i förordning (EU) 2023/988 om allmän produktsäkerhet, kallad GPSR, att tillämpas på EU:s inre marknad. GPSR ersätter ovan nämnda EU-direktiv om allmän produktsäkerhet.

En produkt anses vara säker om den – när den används normalt eller som avsett – inte utgör någon risk eller endast medför minimala risker som är godtagbara.

För att uppfylla det allmänna säkerhetskravet måste produkten genomgå en riskbedömning där man bedömer de potentiella riskerna för konsumenternas hälsa och säkerhet och tar hänsyn till alla relevanta aspekter av produkten. Alla potentiella

¹Rapport 2011:19 Marknadskontroll av säkerheten på lekland

²Rapport 2019:7 Marknadskontroll av säkerheten på lekland

³Marknadskontroll 2020:3 Säkerhet på lekland.

risker bör elimineras eller åtminstone minskas till ett minimum. Det är särskilt viktigt för produkter som används av barn.

Ett sätt att bedöma säkerheten hos lekredskap och lekplatser är att se till att de uppfyller kraven i de europeiska säkerhetsstandarder, se nedan.

1.1.2 Europastandarder

Lekredskap och stötdämpande underlag

Som ett hjälpmedel för att bedöma om lekredskap och stötdämpande underlag på lekland är säkra enligt kraven i produksäkerhetslagstiftningen finns europeiska standarder, EN 1176 för lekredskap och EN 1177 för stötdämpande underlag.

De viktigaste kraven ur lekredskapsstandarderna kan delas in i följande huvudrubriker:

- Stötdämpande underlag under klätterställningar och andra klättringsbara redskap.
- Fallhöjder, störtskydd och skyddsräcken.
- Mått på öppningar så att barn inte kan fastna med kropp eller kläder och bli hängande i huvud eller hals.
- Utstickande eller utskjutande delar.
- Säkerhetsavstånd för hela redskapet och delar av redskapet.
- Krav på dokumentation från tillverkaren, egenkontroll, besiktningar och underhåll.

Kraven i standarderna är minimikrav på säkerhet och är framtagna utifrån underlag från inträffade olyckor och tillbud samt utifrån barns fysiska mått och motoriska förmågor enligt antropometriska data (kroppsmått).

Om lekland har fallrutschbanor så krävs det enligt standarden för lekredskap konstant övervakning av kompetent personal som instruerar användarna och avstängning så fort inte personalen är på plats.

Annan utrustning än lekredskap

Det är vanligt att det finns annan utrustning än lekredskap på lekland som har ytterligare säkerhetskrav än lekredskapsstandarderna. Exempel på annan utrustning med ytterligare standardkrav är:

- Hoppborgar har krav i standarden för hoppborgar och liknande uppblåsbar lekutrustning, EN 14960.
- Lekcyklar ska vara CE-märkta och uppfylla kraven för leksaker i leksaksstandardEN 71.
- Separata trampoliner täcks av standarden för gymnastikutrustning – trampoliner, EN 13219.

- En sammanhängande yta med trampoliner ska uppfylla standarden för trampolinparker, ISO EN 23659.
- Skumgropar har krav i trampolinparksstandarden ISO EN 23659. Även skumgropar på lekland ska uppfylla kraven på skumgropar i trampolinparksstandarden. Konsumentverket har fått in anmälningar om olyckor i skumgropar på lekland där besiktningspersoner av lekredskap har godkänt groparna som tillräckliga, mot krav för stötdämpande underlag enligt EN 1176. Stötdämpande underlag är dock bara avsedda att skydda mot de mest allvarliga huvudskadorna om man råkar falla ned från utrustning, men skyddar inte mot arm- och benbrott. En skumgrop är inget stötdämpande underlag vid fallolyckor utan avsedd att hoppa ut i med avsikt. I en utrustning som man uppmanas att hoppa ut i är det inte godtagbart att användare riskerar arm- och benbrott. Därför ska skumgropar även på lekland uppfylla kraven på dämpning, skumdjup, luftspalt under och uppfluffning av kuber med mera i trampolinparksstandarden. Det är också avgörande för säkerheten med personal som övervakar vid skumgropar för att undvika felanvändning. Man får absolut inte landa på huvud, axlar, bröst eller mage i en skumgrop då det kan leda till rygg- och nackbrott. Man får heller inte landa på fötterna eftersom det kan leda till brott på fötter och ben till exempel om man glider igenom kuberna. Användare ska alltid landa på baken eller ryggen i en skumgrop för att undvika skador.

1.2 Skador

Det går inte att svara på hur många olyckor som inträffar på lekland i Sverige varje år eftersom det inte finns något skaderapporteringssystem där det går att utläsa. Alla konsumenter vet inte heller om att man kan anmäla risker till Konsumentverket. Men de anmälningar från konsumenter och underrättelser från företag som kommer in till Konsumentverket visar på att det inträffar en del personskador på lekland.

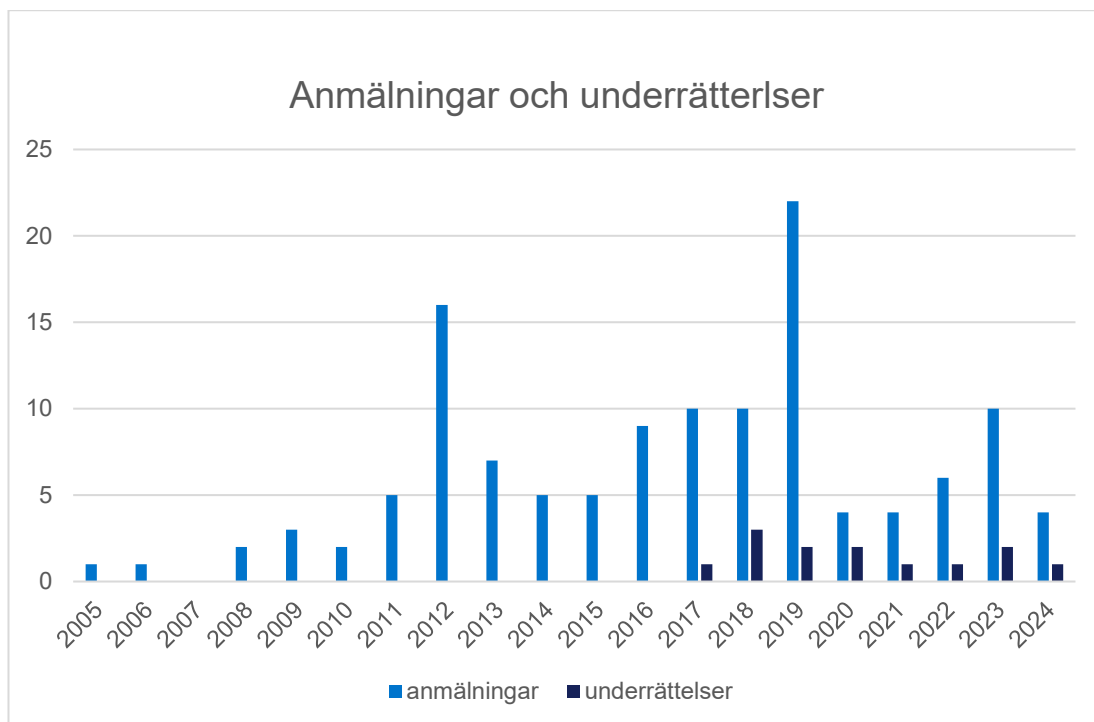
Bland inkomna anmälningarna och underrättelser till Konsumentverket sedan 2005, då lekland började förekomma i Sverige, har hoppborgar, rutschbanor och studs mattor varit de produkter som varit inblandade i flest olyckor. Alla är produkter som orsakar en så kallad tvingande rörelse på användaren, en rörelse som användaren själv inte kan avbryta eller styra. De vanligaste olyckorna är fallolyckor och vanligaste typerna av skador är frakturer följt av huvudskador.

På senare år har skumgropar tillkommit. Konsumentverket har fått in flera anmälningar om olyckor som benbrott och huvudskador i skumgropar på lekland. Det har även inträffat ett antal allvarliga olyckor med frakturer på ryggrad och nacke i skumgropar på trampolinparker i Sverige. I andra länder har flera dödsfall inträffat i skumgropar.

Företag är enligt gällande regler om produktsäkerhet skyldiga att underrätta Konsumentverket när de får reda på att en vara eller tjänst är farlig, men myndigheten får inte in underrättelser om alla olyckor som beror på brister i säkerhetsrutiner eller utrustning. Det är mer vanligt att konsumenter anmäler risker på lekland till Konsumentverket än att lekanden underrättar myndigheten. Om ett företag inte underrättar Konsumentverket när de har upptäckt att de har tillhandahållit en farlig

produkt ska myndigheten enligt PSL ansöka om en sanktionsavgift. Den får inte överstiga 10 procent av företagets omsättning föregående räkenskapsår.

Om ett företag upptäcker att något av deras lekredskap är farligt ska de snarast möjligt återkalla den innan den skadar någon eller orsakar en allvarlig olycka. Portalen Safety Business Gateway är ett verktyg som EU-kommissionen har tagit fram där företagen ska anmäla farliga varor till de nationella myndigheter som ansvarar för produktsäkerhet. Numer finns även en skyldighet för företagen att, anmäla olyckor utan onödigt dröjsmål genom Safety Business Gateway till de behöriga myndigheterna i den medlemsstat där olyckan inträffade.

Under 2020–2022 minskade antalet anmälningar kraftigt vilket troligen inte beror på Konsumentverkets marknadskontroller utan på covid 19-pandemin då antalet besök på lekland minskade kraftigt. Alla anmälningar har inte berott på olyckor utan konsumenter har även anmält säkerhetsrisker de sett.

1.3 Definitioner

1.3.1 Lekland

Konsumentverket har definierat lekland som: ”en kommersiell konsumenttjänst som består i tillhandahållandet av ett eller flera lekredskap i syfte att erbjuda barn en lekupplevelse. Ett lekland är ett avgränsat område, till största del inomhus och där vatten eller vattenlekredskap förekommer i ingen eller ringa omfattning.”

1.3.2 Lekredskap

Lekredskap är generellt en typ av lekutrustning som är avsedd för offentliga miljöer. Med offentlig menas här en miljö som inte är hemmabruk, utan som är tillgänglig för allmänheten.

Standarden för lekredskap, EN 1176:2017, definierar lekredskap enligt följande:
”Redskap och konstruktioner, inklusive komponenter och konstruktionselement, på eller med vilka barn, individuellt eller i grupp, kan leka utomhus eller inomhus enligt deras egna regler eller egna motiv till lek, som när som helst kan förändras”.

Lekredskapsstandarden gäller även för redskap och utrustning som installerats som lekredskap även om de inte har tillverkats för detta ändamål. Som exempel kan nämnas en gammal båt för att leka och klättra i eller en lekmaskin som man stoppar mynt i för att åka i och som också kan användas av barn som ett lekredskap.

1.3.3 Besiktningsperson

I marknadskontrollen har Konsumentverket använt sig av besiktningspersoner som är certifierade av ett certifieringsorgan. Standarden EN 1176 kräver att årliga säkerhetsbesiktningar av lekredskap ska utföras av en kompetent och oberoende person.

Kompetensen är i det här fallet att utföra besiktningar enligt standarden för lekredskap EN 1176 och EN 1177.

1.3.4 A-, B- och C-fel

I protokollen från säkerhetsbesiktningarna anges A-, B- och C-fel som olika klassning på de brister som påträffats på de besiktigade lekplatserna. Detta klassningssystem är framtaget av ett certifieringsorgan för besiktningsperson.

- **A-fel**
Ett A-fel innebär en risk för allvarlig skada, alternativt stor risk för mindre skada. Fel som normalt kräver omedelbar åtgärd.
- **B-fel**
Ett B-fel innebär mindre risk för mindre skada, alternativt stor risk för liten skada. Fel som normalt bör åtgärdas snarast.
- **C-fel**
Ett C-fel innebär liten risk för mindre skada, alternativt mindre risk för liten skada. Fel som normalt bör åtgärdas vid periodiskt underhåll eller hållas under uppsikt tills åtgärder.

2 Metod

2.1 Marknadsinventering

Konsumentverket inledde projektet med att inventera marknaden. Det finns färre lekland nu än vid kontrollen 2020. Cirka 100 lekland och lekhörnor har identifierats jämfört med cirka 140 vid förra kontrollen. Många lekland är fristående med lek i lekredskap och annan utrustning som huvudsaklig verksamhet. Flera små aktörer med enstaka lekland har lagt ned sedan 2020. Lekland och lekhörnor som erbjuds som sysselsättning på shoppingcenter och restaurangkedjor har också minskat något. De största fristående leklandskedjorna har 27 respektive 6 anläggningar.

Konsumentverket skickade efter marknadsinventeringen ut ett informationsbrev via mejl till företag med lekland. Brevet beskrev vilka krav och regler som gäller och innehöll information om Konsumentverkets kommande marknadskontrollprojekt.

2.2 Urval

Fyra lekland valdes ut för tillsynsbesök med genomgång av säkerhetsrutiner och besiktning av utrustning: ett lekland var från de två största leklandskedjorna samt två mindre fristående lekland som Konsumentverket fått anmälningar om säkerhetsbrister mot. Anläggningarna låg i Göteborg, Stockholm och Malmö.

2.3 Säkerhetsbesiktning av utrustning

De fyra leklanden besiktigades av besiktningspersoner, certifierade för att besiktiga lekredskap mot krav i lekredskaps-standarderna EN 1176 och EN 1177. Anläggningarna besöktes samtidigt av personal från Konsumentverket som gick igenom företagets säkerhetsrutiner.

Konsumentverket besiktade de hoppborgar som påträffades mot kraven i hoppborgsstandarden, EN 14960. Myndigheten har personal som är certifierad av ackrediterat organ för besiktning mot kraven i hoppborgsstandarden.

Myndigheten begärde in installationsbesiktningsprotokoll och årligt besiktningsprotokoll mot kraven i trampolinparksstandarden EN ISO 23659 för trampolinparken .

2.4 Kontroll av leklandens säkerhetsarbete

Samma checklista med frågor om leklandens säkerhetsarbete som togs fram till de tidigare marknadskontrollerna användes. Utöver kontroll av dokumentation från tillverkaren, leklandens egenkontroll, besiktningar gjorda av besiktningspersoner och rutiner för underhåll ställde Konsumentverket även frågor om lärande från olyckor med mera. Konsumentverkets personal gick igenom frågorna med ansvarig personal för leklandet under tiden som besiktningspersonen kontrollerade lekredskapen.

2.5 Kontroll av tillverkarens säkerhetsarbete

Tillverkare av lekredskap och annan utrustning som tillhandahålls på lekland har ett stort ansvar för säkerheten. Ett antal av de säkerhetsbrister på lekland som anmälts till

Konsumentverket eller upptäckts vid tidigare marknadskontroller har berott på konstruktionen och därför granskades utöver de fyra leklanden även den största tillverkaren av lekredskap till lekland i Sverige i denna kontroll. Konsumentverket gick igenom tillverkarens säkerhetsarbete vid produktutveckling och tillhandahållande av varor genom att intervjua tillverkaren. Myndigheten begärde in produktcertifikat för ett urval produkter samt exempel på riskvärdering. Installationsbesiktningsprotokoll från det senaste leklandet som tillverkaren hade levererat utrustning till begärdes också in.

3 Resultat

3.1 Säkerhetsbesiktning av utrustning

Lekredskap

Alla kontrollerade lekland hade en eller flera allvarliga säkerhetsbrister, så kallade A-fel (se bilaga 1). De vanligaste allvarliga felen var ställen där barn kan komma igenom med kroppen men fastna med huvud/hals och riskera att bli hängande i huvudet. Flera av felen fanns redan i konstruktionen vilket Konsumentverket även har begärt svar om från tillverkaren av lekredskapen.

Andra allvarliga risker berodde på bristande underhåll. Det vanligaste av sådana fel var öppningar i nät där barn kan komma igenom med kroppen och fastna i huvudet och bli hängande, med risk att strypas.

Öppning i ett nättorn där barn kan komma igenom med kroppen men inte med huvudet och riskera att bli hängda. Konstruktionsfel.

Öppning som beror underhållsbrister där barn kan komma igenom med kroppen men fastna med huvudet och bli hängda.

Dinosaurie i en kafeteria med öppning där barn kan fastna med huvud/hals. Alla områden där barn kan leka ska ingå i besiktningen. Leklandet var besiktigt innan, men den här delen hade inte kontrollerats.

Underhållsbrister där nät har gått sönder i en klätterställning så att barn kan komma igenom med kroppen och fastna i huvudet och bli hängande. Det är mycket viktigt att sådana öppningar lagas omedelbart.

Annan utrustning än lekredskap

Leklanden hade inte bara lekredskap, utan även hoppborgar, cyklar, skumgrop och ett trampolinparksområde. Hoppborgarna uppfyllde inte gällande säkerhetskrav och övervakades inte av personal.

En skumgrop som inte uppfyller kraven på dämpning och skumdjup med mera fanns på ett av leklanden. Den var avspärrad i väntan på åtgärder eftersom Konsumentverket har krävt det i ett pågående ärende mot tillverkaren. Se mer om risker med skumgropar under skador samt krav och regler.

En skumgrop på ett av de kontrollerade leklanden som inte uppfyller kraven på dämpning och skumdjup.

3.2 Genomgång av leklandens säkerhetsarbete

Tre av fyra kontrollerade lekland hade nedskrivna rutiner för roller och ansvar. Inget lekland hade särskilda krav på kompetens hos personal. Alla lekland har årlig brandtillsyn och tre av dem hade även någon form av utbildning och övning i brandsäkerhet och egna rutiner för brandsäkerhet.

Tre lekland utbildar personalen i första hjälpen-kunskap och några lekland har mer regelbunden fortbildning i hjärt-lungräddning. Leklanden hade likartade lekregler och information till föräldrarna om deras ansvar samt regler för säkerheten. Säkerhetsinformation till föräldrarna förekommer både på leklandens webbsida och uppsatt inne i leklanden. Några lekland hade information på vissa av lekredskapen om ålder och säkerhetsregler med mera.

De två mindre leklanden kunde inte redovisa någon installationsbesiktning och de kunde inte heller visa upp protokoll från årlig besiktning. Det var stor variation i egenkontroll av lekredskapen. Alla lekland uppgav att de genomförde egna dagliga

säkerhetskontroller, men det var uppenbart att alla inte följde upp kontrollerna med åtgärder av brister.

Två lekland hade avtal med serviceteam från tillverkaren som kommer regelbundet och åtgärdar påträffade brister.

Tre lekland hade inte uppsikt över hela anläggningen från kassan. Standarden, EN 1176 del 10 för innesluten lekutrustning kräver att det ska vara obruten sikt från övervakningsställena till lekområdena. Har man inte det från kassan till exempel så krävs det att personalen går runt där barnen leker för att kunna ha uppsikt. Det varierade hur ofta personalen gick runt på leklandena för att kontrollera att användningen gick rätt till. De tre som inte hade uppsikt från kassan uppgav alla att de har tätare rondering och mer personal när det är fler besökare som på lov och helger.

Ett lekland hade hoppborgar utan stationerad personal vid redskapen. Sådan utrustning kräver enligt standarderna övervakning med stationerad personal som ska se till att utrustningen används på ett säkert sätt.

Tre lekland svarade positivt på frågan om att vilja delta i en branschorganisation.

3.3 Kontroll av tillverkarens säkerhetsarbete

Tillverkaren av lekredskap och annan utrustning på lekland har redovisat sina rutiner för bland annat att ta fram nya produkter och säkerhetsinformation till sina kunder. Eftersom flera av de påträffade allvarliga säkerhetsbristerna berodde på konstruktionsfel i utrustningen har tillverkaren kontaktats med krav på åtgärder av andra eventuella produkter med samma fel som finns på marknaden. Utredning pågår.

4 Åtgärder

De mest allvarliga riskerna, de så kallade A-felen åtgärdades av tre av leklanden i några fall direkt på plats vid besiktningen, men annars så snart leklanden fick besiktningsprotokollet. Ett lekland genomförde dock inga åtgärder av säkerhetsbristerna förrän Konsumentverket beslutat om förbud förenat med vite på sammanlagt 600 000 kronor att tillhandahålla lekredskapen och hoppborgarna som bedömts vara farliga. Alla lekland har nu skickat in redogörelser för åtgärder av alla A-fel och de flesta B-fel. De har också redogjort för hur de planerar att hantera resterande mindre allvarliga brister.

För hoppborgarna överträdde förbudet på att tillhandahålla dem och därför har ett vite på 150 000 kronor krävts in. Hoppborgarna togs sedan bort och destruerades.

Ett lekland hade flera allvarliga säkerhetsbrister som berodde på konstruktionsfel. Dessa hade inte upptäckts vid tidigare besiktning. Leklandet har redovisat bristerna som åtgärdade på plats, men Konsumentverket har även kontaktat tillverkaren av utrustningen med begäran om redovisning av åtgärder av säkerhetsbristerna ifall likadan utrustning finns på fler lekland. Utredning pågår.

5 Analys

5.1 Säkerhetsbesiktning av utrustning

Både konstruktionsbrister och underhållsbrister har påträffats även i denna kontroll.

Det är viktigt att besiktningen av ett lekland omfattar alla områden där barn kan förväntas leka. I ett fall påträffades mängder av allvarliga brister, så kallade A-fel där barn kunde fastna med huvud/hals och riskera att hängas i områden intill lekredskapen på leklandet. De farliga öppningarna fanns på en dinosaurie i cafeterian, och på många olika ställen i temarum i en lekstad samt i ett område vid entrén till leklandet. Barn kunde stoppa in huvudet och riskera att fastna i ett staket och i en skärmvägg. Besiktningen som genomförts tidigare hade inte omfattat dessa områden.

Om leklandet har annan utrustning än lekredskap som skumgropar, hoppborgar och trampolinparker är det viktigt att den besiktigas mot krav i relevanta standarder för respektive produkttyp.

Inget av de kontrollerade leklanden hade fallrutschbanor som kräver övervakning och instruktion av kompetent personal. Dock fanns farliga hoppborgar utan övervakning av personal på ett lekland.

5.2 Genomgång av företagets säkerhetsrutiner

Konsumentverkets bedömning är att det är en säkerhetsrisk att inte alla lekland har gjort en installationsbesiktning. Säkerhetsrisker kan uppkomma vid felmontering även om det finns certifikat på att produkterna uppfyller standardkrav. Det är viktigt att kontrollera att inga säkerhetsrisker uppkommit genom felmontering eller redskapens placering i relation till varandra, väggar och annat i lokalerna innan man låter någon leka i leklandet. En installationsbesiktning bör göras av en oberoende besiktningsperson.

Leklanden visade upp dokumenterade rutiner för egenkontroll, men efterföljande besiktning visade på en mängd brister i underhåll som lett till säkerhetsrisker i lekredskapen på främst en anläggning. Konsumentverket bedömer att efterlevnaden av rutinerna för egenkontroll och åtgärder av lekredskapen behöver förbättras.

Leklanden behöver ha stationerad personal vid utrustning som kräver det enligt standard, som till exempel fallrutschbanor och hoppborgar. Har företaget inte resurser att ha stationerad personal som styr användandet får man ta bort den typen av utrustning, vilket har skett i flera fall efter tidigare kontroller.

Personalen skulle i flera fall behöva ha bättre kunskap och förståelse för vad standardkraven innebär för att veta vad de ska titta efter vid genomgångar av utrustningen. Några lekland beskrev och visade hur de har utvecklat sina checklistor med förklarande exempel på olika brister som kan uppkomma på respektive utrustning. Detta är mycket positivt och har gjort att personalen genomfört bättre kontroller eftersom de vet vad de ska titta efter.

Det är viktigt att anläggningarna har egen dokumentation av alla inträffade olyckor och tillbud så att de kan utveckla det förebyggande säkerhetsarbetet. Samverkan i branschen om lärande från olyckor skulle kunna öka säkerheten eftersom man då kan lära av varandra.

Det är också nödvändigt att leklanden uppfyller sin underrättelseskyldighet, vilken ett av företagen uppgav att de inte kände till. Underrättelserna är viktiga för att förebygga fler olyckor på det aktuella leklandet, men också för att tillverkare ska få information om olyckor som inträffat med deras utrustning. Tillverkarna kan behöva vidta nödvändiga åtgärder på andra lekland och/eller i produktionen beroende på vad som framkommer i underrättelserna.

5.3 Tillverkarens säkerhetsarbete

Tillverkaren kunde uppvisa produktcertifikat för efterfrågade stickprov. Tillverkaren beskrev hur de arbetar med säkerhetskrav och egna riskvärderingar när de tar fram produkter. Dock påträffades flera allvarliga brister som berodde på konstruktionen hos produkter från tillverkaren. Konsumentverket har kontaktat tillverkaren av lekredskapen med anledning av de påträffade bristerna. Dessa säkerhetsbrister hade inte upptäckts vid tidigare besiktning av leklandet. Utredning pågår.

6 Slutsats

Även i denna uppföljande kontroll påträffades säkerhetsbrister på utrustning och i rutiner och dokumentationen. Kunskapen om lagkrav och standarder hos de största kedjorna har ökat enligt företagen själva. De två mindre företagen hade lägre kunskap om säkerhetskrav. Särskilt låg kunskap och efterlevnad hade det lekland som inte undanröjde säkerhetsrisker förrän de fick beslut om förbud förenat med vite.

För att höja säkerhetsnivån behöver leklanden respektera kraven på installationsbesiktningar, årliga säkerhetsbesiktningar, tätare egenkontroll och åtgärder av påträffade säkerhetsbrister, i de allvarliga fallen omedelbart. Allt säkerhetsarbete behöver ständigt dokumenteras och följas upp.

Trots att de flesta företag sedan 2011 har sagt att man gärna deltar i en branschorganisation för att gemensamt öka kunskapen och säkerheten har ingenting hänt på området.

Marknadskontrollen har lett till genomförda åtgärder av säkerhetsbrister på leklanden. Men sammanfattningsvis visar kontrollen att det fortfarande krävs arbete för att anläggningarna ska uppfylla gällande krav. Det visar också på att Konsumentverket behöver fortsätta med stickprovskontroller av säkerheten på lekland.

Bilagor

Bilaga 1 Tabell över besiktade lekland och resultat

Beskrivning	Säkerhetsrutiner	Påträffade säkerhetsbrister	Senaste besiktning
Stort separat lekland, med skumgrop Göteborg	Säkerhetsrutiner finns. Installationsbesiktning och årliga säkerhetsbesiktningar har genomförts.	1 A-fel, 2 B-fel 19 C-fel	2024-02-05
Stort lekland med trampolinparksdel Malmö	Säkerhetsrutiner finns. Installationsbesiktning och årliga säkerhetsbesiktningar har genomförts.	4 A-fel 4 B-fel 24 C-fel	2023-12-14
Litet lekland med 2 hoppborgar utöver lekredskapen Södertälje.	Vissa säkerhetsrutiner gällande egenkontroll finns men inte för åtgärder av brister. Installationsbesiktning och årliga säkerhetsbesiktningar har inte gjorts. Anvisningar från tillverkare saknas.	10 A-fel 12 B-fel 16 C-fel	Aldrig gjorts
Lekland för yngre barn (1-8 år) Cykelplan och en "lekstad" med lekrum med olika yrkesteman intill leklandet. Malmö	Säkerhetsrutiner gällande egenkontroll och åtgärder finns men årliga säkerhetsbesiktningar har inte gjorts.	3 A-fel plus ett stort antal A-fel i den så kallade lekstaden och i cafe samt entre. 2 B-fel 7 C-fel	2020 vid Konsumentverkets förra marknadskontroll

Konsument
verket · KO

Konsumentverket, Box 48, 651 02 Karlstad
Telefon: 0771-42 33 00. konsumentverket.se